SVOBODA — СВОБОДА

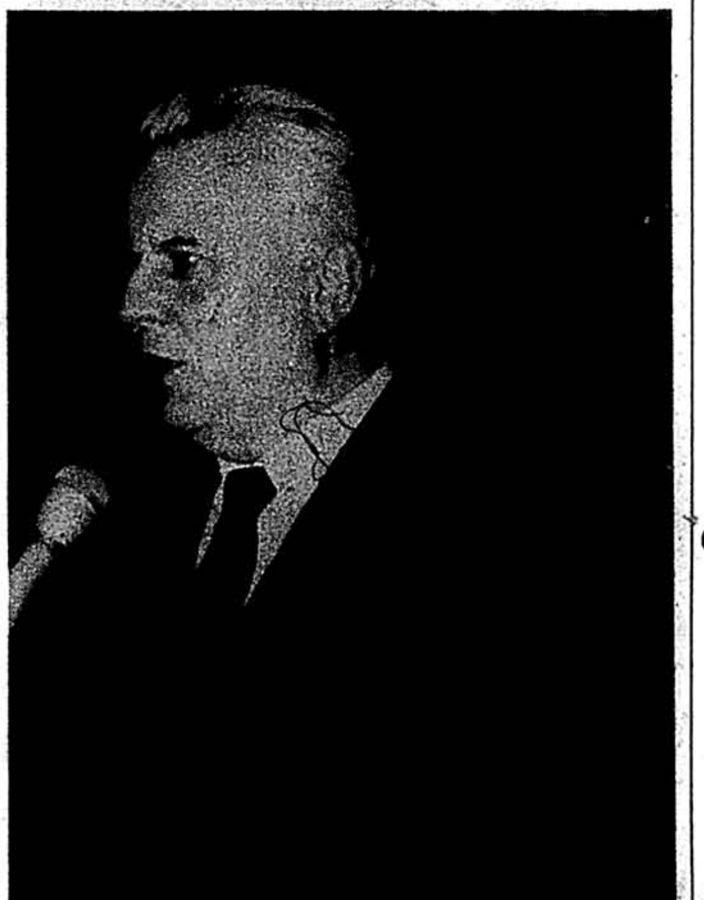
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 211. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 5, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 5-го ЛИСТОПАДА 1993. Ч. 211. РІК С.

Л. КРАВЧУК ЗАКРИВ ВАЛЮТНУ БІРЖУ

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 1-го листопада, Президент України Леонід Кравчук видав указ, яким передбачено валютне реґулювання, впорядкування грошово-кредитної політики, заохочення виробництва, скорочення імпорту в Україну деяких товарів, посилення відповідальности біржа продовжувала розгін інфляції. Крім того на засіданні Кабінету Міністрів 25-го жовтня були оголошені результати досліджень, що саме привело до державної заборгованости України Російській федерації. Встановлено, що незбалянсований відплив грошей з України спричинений на-

Леонід Кравчук

за порушення валютного і митного законодавства.

Згідно з указом валютні торги на Українській міжбанківській біржі тимчасово припинені, а також заборонені операції купівлі-продажу чужої валюти на інших біржах і в кредитно-фінансових установах.

Спеціяльно уповноваженим банкам дозволено безпосередньо здійснювати купівлю і продаж валюти, яка не підлягає обов'язковому продажу за рахунок власних грошей, лише за заявками клієнтів і згідно з правилами, встановленими Національним Банком України. Офіційні валютні резерви поповнюватимуться за рахунок викупу 10 відсотків валютних надходжень, які підлягають обов'язковому продажу, і спрямовуватимуться ці гроші на стабілізацію національної грошової одиниці.

Президент розпорядився переглянути доцільність видачі індивідуальних ліцензій резидентам на відкриття їм валютних рахунків у чужинецьких банках. Юридичним особам-нерезидентам дозволяється продавати чужоземну валюту спеціяльно уповноваженим банкам і скасовуються обмеження на відкриття ними біжучих валютних рахунків у банках України. Національний Банк України і Кабінет Міністрів мають визначити порядок використання валюти, отриманої цими нерезидентами від продажу чужої валюти.

Такі заходи Президент Кравчук вжив тому, що на кінець жовтня доляр ЗСА коштував до 25,000 українських купонів і валютна самперед відсутністю валютного контролю, організованого і ефективного валютного ринку в поєднанні з ліберальною грошовою політикою, високими темпами інфляції, фактичною фіксацією і дотуванням обмінного курсу (щодо рубля) для державних підприємств через міждержавні заліки і технічні кредити, намаганням підприємств отримувати якомога вищий прибуток на капітал та ухилятися від сплачування валютних кредитів і податків.

В результаті, тільки в наслідок недотримання банками умов міждержавного заліку до державних боргів України Російській Федерації додано зайвих 125.3 біл. російських рублів, або 298.3 міл. дол. ЗСА за курсом, зафіксованим у міжурядовій угоді 26 травня 1993 року.

Бюджетні витрати над доходами в Україні досягли 14 трильйонів карбованців. З них 60 відсотків пішли на ліквідацію економічних „дірок". За підрахунками фахівців НБУ, це приведе до підвищення цін до кінця року майже втричі. Щоб виправити становище, вирішено посилити валютний контроль митними органами по всьому периметру країни та зв'язок митників з банками і податковими органами, удосконалити валютний ринок і взаємозв'язок темпів інфляції з обмінним курсом.

Комерційні банки, які порушили умови міждержавного заліку змушені будуть відшкодувати державному бюджетові витрати, пов'язані з обслуговуванням та виплатою державного боргу.

ОДИН ІЗ СТАЖЕВИХ американських офіційних чинників попереджає, що коли Китай не погодиться відкрити свій ринок для торгівлі, то ЗСА готові застосувати торговельні санкції. Заступниця торговельного представника ЗСА Шарлін Баршефскі підкреслила, що це мусить статися до 31-го грудня згідно з домовленням. Хоча Китай погодився зліквідувати більшість тариф на імпортовані речі, це на думку Білого Дому не є достатнім. Одначе поки вдаватися до гострих заходів, представники обидвох країн в цілях переговорів зустрінуться 29—30-го листопада.

УКРАЇНА ВИМАГАЄ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ЯДЕРНЕ ПАЛИВО

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 2-го листопада, в Міністерстві Закордонних Справ України відбулася пресова конференція з питань зовнішньої політики України. Заступник начальника Управління контролі над озброєннями Володимир Бєлашов заявив, що Україна готова заплатити за розукомплектування ядерних боєзарядів та перероблення вилучених урану і плутонію на підприємствах, де вони були виготовлені, під умовою, що весь кінцевий ядерний матеріял, в тому числі вилучений з боєголовок тактичних ракет, буде повернено у вигляді палива для АЕС або компенсації за продаж третім країнам.

За словами Бєлашова, тільки справедливе розв'язання цієї проблеми уможливить виконання угод, підписаних в Масандрі, бо досі російська сторона відмовляється поширити значення терміну „ядерний боєзаряд" на тактичну ядерну зброю, вивезену до Росії. Бєлашов підкреслив, що Україна прагне самостійно визначати де і як розміститн збройні сили на своїй території, не виходячи за межі встановлених угодою загальних обмежень.

Завідуючий кореспондентським пунктом аґентства Ройтер в Україні розповсюдив інформацію, що під час зустрічі з Ворреном Крістофером голова Верховної Ради України І. Плющ вимагав 5 біл. долярів компенсації за 170 українських стратеґічних ракет. Працівник Міністерства Закордонних Справ Борис Гудима відповів, що, можливо, так оцінено вартість урану, однак наголосив, що ця інформація має бути перевіреною і уточненою.

Створено Український Науково-Технологічний Центр

Київ (УНІАР). — З нагоди укладення багатосторонньої угоди про створення Українського Науково-Технологічного Центру (НТЦУ), в Міністерстві Закордонних Справ України відбулася пресова конференція. Учасниками її були: амбасадор ЗСА в Україні Віллям Міллер, амбасадор Канади Франсуа Матіє, амбасадор Швеції Мартін Гальквіст і голова Державного Комітету Науки і Техніки Сергій Рябченко. Угода про створення НТЦУ була підписана 25-го жовтня 1993 року під час перебування в Києві державного секретаря ЗСА Воррена Кристофера.

Присутні були поінформовані про те, що НТЦУ створений за ініціятивою ЗСА, зокрема колишнього президента Джорджа Буша, як міжурядова організація. Кожна держава, що приєдналася до угоди, сприяє діяльности центру на своїй території. Ідея створення НТЦУ викликана необхідністю запобігання поширенню технологій та спеціяльних знань, що пов'язані зі зброєю масового знищення, зведенням до мінімум стимулів займатися діяльністю, яка могла б привести до такого поширення, сприяння діяльности для використання у мирних цілях науковців та інженерів, які працюють в галузі озброєнь в Україні.

С. Рябченко підкреслив, що центр для України має швидше політичне, ніж економічне значення. Його створення підтверджує прагнення України до без'ядерного статусу, є поступом до ратифікації договорів Старт -1 та договору про нерозповсюдження ядерної зброї. На фінансування НТЦУ Уряд ЗСА призначив 10 міл. дол., Канада 2 міл., а Швеція 1.5 міл. дол.

ЗАСНОВАНО КАТЕДРУ УКРАЇНІСТИКИ В ОТТАВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Оттава. — Тут в Оттавському університеті засновано Катедру Україністики. Катедра перебуває під юрисдикцією Школи вищих студій і досліджень Оттавського університету, а патронує її Рамон Дж. Гнатишин, ґенерал-губернатор Канади. Увага катедри зосереджена на українознавчих студіях, дослідах і виданнях наукових праць в галузях гуманістики та суспільних наук.

Катедру засновано завдяки діючим від 1980-их років фондам українських студій при Оттавському університеті інж. Антона і д-ра Надії Івахнюк та проф. Константина Біди. Закладовий капітал катедри сьогодні зріс до 750,000 дол. і буде постійно зростати новими вкладами.

Катедрою керує покликана Оттавським університетом Дорадча рада, в склад якої входять: д-р Ніколь Бежен Гайк, декан Школи вищих студій і досліджень (співголова); д-р Карлос Базан, декан факультету гуманістики; д-р Генрі Едвардс, декан факультету суспільних наук; д-р Теофіль Іван Кіс, проф. політичних наук (співголова); д-р Ірина Макарик, проф. англістики; д-р Роман Веретельник, проф. славістики.

На перехідний час, доки катедра не буде цілком фінансово забезпечена і доки не буде покликаний її постійний (на ротаційній базі) керівник, керівництво катедри підготовляє тимчасову програму діяльности. Свою діяльність катедра розпічне низкою публічних викладів, організовуватиме симпозіюми й конференції та розгорне видання наукових праць.

Адреса для інформації: Chair of Ukrainian Studies, c/o School of Graduate Studies and Research, 115 Seraphin Marion, Ottawa, Ont. K1N 6N5; FAX (613) 564-5952.

ФІНАНСОВА КОМІСІЯ СФУЖО СВЯТКУЄ 25-РІЧЧЯ

Філядельфія. — Фінансова Комісія Світової Федерації Українських Жіночих Організацій Америки влаштовують відзначення свого 25-літнього ювілею святковим полуденком у неділю, 14-го листопада, о год. 1-ій по полудні у великій залі УОКЦентру, 700 Седар Ровд. В програмі братимуть участь М. Харина, О. Соколик, Л. Чайківська та О. Кузьмович. В музичній частині виступлять К. Чолган, Р. Гарасимович, вестиме програму М. Гіл.

Участь в полуденку слід зголошувати до 11-го листопада, телефонуючи до Марії Данилів (215) 676-8059 або до Марії Леськів (215) 332-9182. Вступ — 15 дол. від особи.

І. Плющ виступив в парляменті Ізраїля

Київ (УНІАР). — Звідси 12-го листопада вилетіла до Ізраїля українська делеґація, очолювана головою Верховної Ради України Іваном Плющем. В той самий день прем'єр-міністер Ізраїля Іцхак Рабін прийняв І. Плюща та інших членів делеґації. Під час зустрічі сторони обмінялися думками щодо шляхів побудови демократичного суспільства в умовах, що склалися в Україні та Ізраїлі. Заторкнули питання національно-релігійного і культурного життя жидівської громади в Україні та можливості торговельно-економічної співпраці.

І. Плющ високо оцінив ізраїльсько-палестинську угоду як новий якісно стабілізуючий фактор на Близькому Сході. У своїй промові в кнессеті голова української Верховної Ради сказав: „Ми розглядаємо розбудову відносин між Україною та Ізраїлем як один з пріоритетних напрямків нашої зовнішньої політики. Звичайно, в основі цього лежить не лише наявність в Ізраїлі великої групи вихідців з України. Серед об'єктивних причин, що зумовлюють наш інтерес до Ізраїля є географічна близькість Чорноморського та Середземноморського реґіонів, потенцільні можливості розвитку широкомаштабного економічного і науково-технічного співробітництва".

Закликають створити єдиний Патріярхат

Львів (УНІАН). — Група львівських громадських і політичних діячів, серед яких письменники Ростислав Братунь, Роман Іваничук, народні депутати України Михайло Косів, Ірина Калинець і інші скерували відкритого листа Президентові України Леонідові Кравчукові та керівникам УАПЦ, УГКЦ, УПЦ КП та УПЦ Російського Патріярхату.

У листі сказано, що „невідкладним завданням державних структур та ієрархів церков є створення єдиного Патріярхату та міністерства віровизнань, заборона так званої місійної діяльности на території України чужоземних громадян і організацій без спеціяльного дозволу відповідних урядових чиновників, прискорення відкриття української амбасади у Ватикані. Така політика у відносинах держави і Церкви не суперечить міжнародним та українським законодавчим положенням про свободу совісти".

Керівник УГКЦ Мирослав Іван Кардинал Любачівський 26-го жовтня прийняв новообраного Патріярха УАПЦ Дмитрія. Розмова йшла про зміцнення контактів між обома Церквами.

В Україні

КИЇВ. — Президент України Леонід Кравчук виступив проти леґалізації незаконних військових формувань таких, як Українська Національна Самооборона (УНСО). Заступник голови УНА Дмитро Корчинський заявив, що хоч держава і намагається заборонити УНА—УНСО, але організація продовжує існувати. Вона вийшла на якісно новий рівень і стала явищем політичного життя в державі. Д. Корчинський закликав членів УНСО не вживати екстремістських фраз на зразок „демократичні свині" та інших, щоб не створювати для організації поганої реклями.

ТЕРНОПІЛЬ. — Тут відбулося посвячення у єпископський сан Владики Тернопільської Епархії УГКЦ Михайла Самрига. В церемонії взяли участь Патріярх і Кардинал Іван Любачівський і папський нунцій Франко.

ЛЬВІВ. — Святкування Покрови у Львові було багате на різноманітні торжества. Одні ходили до церкви, інші відзначали День Українського Війська, 51-шу річницю створення УПА, а колона УНСО із запаленими смолоскипами при підтримці пластунів та деяких вояків УПА вирушила до Личаківського цвинтаря. Акцію вони назвали походом-реквієсмом і водночас протестом проти спроб заборонити парамілітарні формування в Україні. Львів'яни сприйняли цей похід холодно і трималися осторонь. Зате кореспонденти московської телевізійної компанії „Останкіно" зняли похід і показали на телевізії, оголосивши, що це відбувалося в Києві.

КИЇВ. — Подача електроенерґії підприємствам у столиці України обмежена вже давно, а тепер плянується запровадити погодинну подачу електроенерґії і до помешкань: кілька годин вранці, і кілька годин увечорі. Причина — гостра нестача палива.

КИЇВ. — Указом Президента запроваджується пашпорт громадянина України для виїзду за кордон. Пашпорти почнуть видавати з 1-го січня 1994 року. Оформлення триватиме три місяці з дня подачі заяви. Пашпорт отримуватимуть громадяни, які досягли 18 років. Термін дії пашпорту — 10 років.

ТЕРНОПІЛЬ. — Провід обласної організації УРП ухвалив заяву, в якій запропоновано механізм підбору єдиного кандидата в депутати в кожній виборчій окрузі та вибір єдиного претендента на посаду Президента України від національно-демократичних сил. Механізм передбачає соціологічні опитування виборців і льокальні референдуми.

ДИТЯЧА МАСКАРАДА В ЙОНКЕРСІ

Йонкерс, Н.Й. — СУМ Йонкерсу влаштовує дитячу маскараду у неділю, 7-го листопада, від 3-ої до 6-ої год. по полудні. В програмі — казка „Красуня й потвора", гри, буфет, виступ Левка Дурка. Адреса дому СУМ: 301 Палісайд аве. в Йонкерсі, Н. Й.

ВШАНУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ Б. НИЖАНКІВСЬКОГО

Ню Йорк. — Літературно-Мистецький Клюб і Об'єднання Мистців Українців в Америці влаштовують вечір в пам'ять Богдана Нижанківського п. н. „Чотири криниці". Вечір відбудеться у п'ятницю, 12-го листопада, о год. 6:30 вечора в приміщенні Наукового Товариства ім. Шевченка, 63 Четверта аве. в Ню Йорку. У вечорі братимуть участь Уляна Любович, Любарт Ліщинський та Ольга Кузьмович.

Б. КЛІНТОН: „РЕЗУЛЬТАТИ ВИБОРІВ НЕ ЗМІНЯТЬ ПОЛІТИКИ АДМІНІСТРАЦІЇ"

Вашінгтон. Д.С. — Президент Билл Клінтон заявив, що перемоги Републіканської партії у трьох великих стейтах країни — у губернаторських виборах у Вірджінії і Ню Джерзі, а також у виборах посадника в Ню Йорку — ні трохи не вплинуть на політику Адміністрації. „Підсумки виборів, — заявив Президент на зустрічі з лідерами обох партій, — ще раз доказують, що народ хоче змін. Це видно було ще у президентських виборах минулого року". Клінтон підкреслив, що американці стурбовані зростанням злочинности і безробіттям, а результати голосування ще раз підтвердили, що вони незадоволені діяльністю місцевої влади. „Народ здійснив своє конституційне право — зробив вибір", — заявив Президент.

Під час виборчої кампанії Б. Клінтон надавав допомогу однопартійцям — посадникові Ню Йорку Дейвидові Дінкінсові і губернаторові Ню Джерзі Джимові Флоріо. В той же час Президент вирішив не вмішуватися в хід передвиборчої кампанії у Вірджінії, де легку перемогу одержав кандидат-республіканець Джордж Аллен. Він набрав 58 відсотків голосів виборців і став першим за 12 років губернатором-республіканцем у цьому стейті. Однак участь Президента у виборчій кампанії на боці Дінкінса і Флоріо не привела до бажаних результатів — в Ню Йорку і в Ню Джерзі перемогли республіканці.

Як вважає лідер республіканської меншости у Палаті Репрезентантів Роберт Майкл, кандидати республіканців перемогли саме завдяки вмішуванню Президента, який виявив на виборців протилежну дію. На зустрічі з лідерами парляментських фракцій Клінтон підкреслив, що не має наміру із-за поразки партії у виборах переносити обговорення у Конґресі договору про вільну торгівлю між країнами Північної Америки (НАФТА).

Росія прийняла нову військову доктрину

Москва. — У вівторок, 2-го листопада, президент Боріс Єльцин схвалив нову військову доктрину Росії, згідно з якою країна дотримується оборонної концепції і не називає інші держави „потенціяльними ворогами", як це було прийнято раніше. „Всі країни, політика яких не загрожує національній безпеці Росії, вона вважає своїми партнерами", — сказав один із співробітників адміністрації Єльцина, пояснюючи журналістам нову оборонну позицію Москви на міжнародній арені.

Доктрину прийняла Рада безпеки Росії після 10-хвилинного обговорення президентського проєкту. Як відомо, старшини колишньої совєтської армії зазнали величезних соціяльних втрат у зв'язку з розпадом комуністичної системи, а новий уряд не може компенсувати їм ці втрати. Багато старшин позбулися праці, ті, які продовжують служити, незадоволені низькою платнею, а демобілізовані — житливими умовами, точніше, відсутністю таких.

Згідно з останніми даними чисельність армії, в якій раніше служили 4 мільйони осіб, тепер зменшилася до 2.2 міл., хоч і це не межа зменшення. Очікували, що уряд конкретизує свої наміри поліпшити побутові умови і матеріяльне становище вояків і старшин збройних сил Росії. Вважали, що пільги перш за все одержать військові, які підтримали Б. Єльцина при недавньому спротиві розпущеного парляменту. Уточнення і оприлюднення військової доктрини відкладалося протягом кількох років.

Прийнятий документ включає пункти, що стосуються розвитку матеріяльно-технічної бази збройних сил, їх участи в політичному житті країни, а також чисто військові справи. В документі підкреслюється, що армія не повинна вмішуватися в політичне життя держави або підтримувати ту чи іншу політичну силу.

У СВІТІ

ХОЧА МІХАЇЛ ҐОРБАЧОВ не є надто популярною постаттю в Росії, то серед своїх закордонних поклонників він все ще втішається великою прихильністю. Тому напередодні його від'їзду до ЗСА на черговий виступ він у інтерв'ю сказав, що зміни які заіснували в Росії за такий короткий час є просто неспівмірними з жодними досі. Він не заперечив можливости повернутися до активного політичного життя. Але на запит чи буде кандидувати на президента Росії, М. Ґорбачов відповіді не дав.

РАННІ ПІДРАХУНКИ виказують, що в Єрусалимі після 28-літньої каденції на становищі посадника міста у цьогорічних виборах програв Тедді Коллєк. Це був також удар для ізраїльського прем'єр-міністра Їцака Рабіна, який сам назвав цьогорічні вибори перевіркою його договору з Палестинською визвольною організацією. Переможцем у виборах над 82-річним Т. Коллєком став 47-річний Єгуд Ольмерт, член парляменту від партії Лікуд. Свою передвиборчу кампанію Ольмерт базував на солідному віці посадника Т. Коллєка та занепадаючому здоров'ї.

КОЛИШНІ ВТІКАЧІ з В'єтнаму, які тепер у великій кількості відвідують або й зовсім повертаються на стале перебування — роблять це з уваги на те, щоб допомогти своїм рідним. Вони не тільки обмежуються до допомоги рідним, але також багато з них приїжджає до В'єтнаму з наміром фінансових зисків і з цього приводу інвестують великі суми долярів у розбудові В'єтнаму. Колись місцеві та державні власті з підозрінням дивилися на цих в'єтнамсько-американських відвідувачів. Сьогодні їх радо вітають, зокрема тоді, коли вони приїжджають до В'єтнаму з наміром відкривати нові підприємства.

В ІНДОНЕЗІЇ НА ПЕРЕДМІСТІ Джакарти у вівторок, 2-го листопада, зударились два пасажирські поїзди. Офіційні чинники подали до відома, що у катастрофі загинуло 18 осіб, а понад 200 було поранених. Місцеві власті займаються розслідом причини аварії.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA:(201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to: "Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.(201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J

Передплата на рік $ 40.00, на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P.O.Box 346 Jersey City, N.J. 07303

У виборах програли демократичні кандидати

У вівторок, 2-го листопада ц. р., відбулися в Америці частинні вибори, з яких найважливішими були — вибір нового губернатора у стейті Ню Джерзі і вибір посадника міста Ню Йорку. Чотири роки тому посадником Ню Йорку став уперше в історії цього міста чорний, Дейвид Дінкінс, за фахом адвокат. Він кандидував знову. Губернатором стейту Ню Джерзі був демократ Джеймс Флоріо, який кандидував н другу каденцію. Обидва програли: новим посадником Ню Йорку став републіканець Рудолф Джуліяні, а новим губернатором у Ню Джерзі стала вперше в історії цього стейту жінка, републіканка Кристін Вітман.

Також на кілька інших становищ здебільша програли демократи у користь республіканців. Якщо взяти до уваги, що для підтримки Дінкінса приїздили до Ню Йорку й промовляли президент Клінтон і його дружина Гиллярі, виступав з пропаґандивною промовою на телевізії демократичний губернатор Маріо Квомо, підтримував Дінкінса також демократичний сенатор Патрик Мойниген, то програ Дінкінса є політичною програною Демократичної партії, яка стала керівною партією у ЗСА, обравши в минулому році демократичного президента та більшість своїх однопартійців до обох Палат Конґресу.

Яка причина такої поразки Демократичної партії, що стала ударом по престижу Президента? Були дві головні причини: податки і злочинство. Демократична партія, яка завжди мала і має більше зареєстрованих членів, як Республіканська, покрила себе поганою славою, як „партія видатковців": щедро видає державні фонди, створює цим бюджетовий дефіцит і латає його новими податками. Губернатор Флоріо у Ню Джерзі наклав був три роки тому найвищі податки в історії цього стейту. Два роки тому виборці стейту Ню Джерзі зареаґували вибором республіканців до обох палат стейтової асамблеї. Його суперниця у виборах 2-го листопада К. Вітман кандидувала під гаслом обниження податків на 30 відсотків до трьох років. Флоріо кепкував собі з цієї обіцянки, як „нереальної". Виборці вирішили інакше.

У Ню Йорку ситуація трохи інша. Це 10-мільйонове муравлище рас, різних національних груп і віровизнань, це справжній новітній Вавилон, одже з найбільших міст у світі. Воно потребує керівника такого формату, якого Дейвид Дінкінс не є. Він запевняв, що посадником „усіх", насправді ж фаворизував чорних, які тепер називають себе „афро-американцями", та відштовхнув від себе такою настановою численні жидівську й еспаномовну громади. Ще напередодні виборів він зарозуміло заявив під час телевізійного виступу: „Нема ніякого порівняння між мною і Джуліяні". Ню Йорк вкрився поганою славою джунґлів, в якій панують злочинці. З Ню Йорку втікали раз-у-раз великі й малі підприємства, щоб у Джерзі Сити знайти нижчі податки. К. Вітман правильно заявила після проголошення висліду виборів: „Це пересторога на адресу Вашінґтону". За всю історію Америки не було такого лібералізму, як тепер: він причинився до занепаду моралі й етики у суспільстві і до зросту злочинства всіх родів. Вислід виборів з минулого вівтірка був здоровою реакцією проти того лібералізму.

А втім ці останні вибори знову виявили американську політичну культуру. З моментом проголошення висліду голосування ті, які програли, вітали свого противника-переможця з перемогою та обіцяли співпрацю. Українська громада в Ню Йорку не має причини жаліти, що втратила Дінкінса — він ледве, чи знав, що в Ню Йорку та у світі існують українці. Дж. Флоріо, який ставився прихильно до українців, сам спричинив свій упадок. Побачимо, чи Клінтон зрозуміє мову оцих виборів.

ЩЕ ДОБРЕ КАЛІФОРНІЯ не очунялася від минулотижневих пожеж, як справдилися побоювання фахівців, що це нещастя може повторитися. І так у вівторок, 2-го листопада, підсичені сильними вітрами з пустині нові пожежі навістили пагорби Санта Моніка та попрямували до Тихого океану в околиці Малібу, знищуючи по дорозі цілий ряд житлових будинків. Місцеві власті були змушені евакувати понад 15,000 осіб з 27-милевої прибережної полоси.

Нарешті, світ все більш починає усвідомлювати, що страшний голод в Україні 1932—33 років був спричинений не якимсь стихійним лихом (посухою, недородами, повенями тощо), але був штучно створений московсько-большевицькими окупантами з метою знищення українського народу. Але читаючи про це не тільки в чужомовній, але також і в українській пресі, такий цілком правдивий висновок, на жаль, не завжди супроводжується конкретними цифрами і фактами, яких є дуже багато, і яких ніхто не може заперечити.

І ось, багато цих цифр і фактів на підставі достовірних бібліографічних джерел подав у своїй доповіді, виголошеній 12-го вересня ц. р. на жалобній академії в Дітройті, головний редактор газети „Українські Вісті" Михайло Смик. Нижче з деякими скороченнями подамо дещо з тих фактів.

Як зазначив доповідач, Москва не забула того, коли в 1917—20 роках український народ створив і боронив свою незалежну українську державу і що в деяких частинах України антимосковські партизанські загони діяли аж до 1923 року. І хоч Росії знову вдалося загарбати Україну, проте Москва пильно та з турботою слідкувала за українізацією та із заздрістю та тривогою приглядалася до праці української інтеліґенції. І тому з метою збереження та зміцнення

Юліян Мовчан

МОСКВА ХОТІЛА ЗНИЩИТИ УКРАЇНЦІВ ГОЛОДОМ

нової форми російської імперії — Совєтського Союзу, Москва розпочала національно-політичний терор проти українського народу. Який саме?

Голод! І першою жертвою такого терору було українське селянство, яке за висловом Сталіна „являло собою основну армію національного руху". Щоб цю армію перемогти, Москва почала ліквідувати селян — виселяти за межі батьківщини, а решту примусово заганяти до колгоспів. І хоч український селянин чинив опір примусовій колективізації, яка була новою формою панщини, проте вже на 1933-ій рік на Україні було загнано до колгоспів 70 відсотків господарств в той час, як в Росії сколективізованих було 59 відсотків (хоч традиційно російські „мужики" вже були призвичаєні до „общинного" життя, тобто, господарювати спільно). Також російські селяни ніколи не зазнали масового вивезення за межі своєї батьківщини, як цього зазнали селяни українські (в тому числі також батько автора цих рядків). Якщо до цього додати, що розкуркулення, примусове заганяння у колгоспи і немилосердна хлібозаготівля (фактично — грабіж хліба та інших продуктів у селян) та штучний голод були створені лише в тих національних республіках, де українці жили компактними масами (Кубань, Алтайський край, Західній Сибір), то це буде лише ще одним доказом, кого з поневолених народів Москва мала на меті знищити.

З цією метою із індустріяльних міст, головно, російських, партія надіслала 112,000 комуністів, які разом із місцевими босяками творили бригади (банди) по хлібозаготівлі. Ці банди так ревно виконували свою грабіжницьку роботу, що забирали в селян все — насіння для весняної сівби, вузлики з квасолею та горохом, і навіть хліб, покладений в піч для печення. (Пригадую, тоді часто можна було чути такий вираз — „забрали все под метьолку", тобто, забрали в хаті все те, що можна було замести мітлою). І ось, після такої „хлібозаготівлі", не дивно, чому восени 1932 року селяни вже не мали чого їсти...

Але ще весною 1932 року, коли став відомим плян „хлібозаготівель" для України, українські комуністи, які старанно допомагали Москві грабувати українських селян, збагнули неминучу катастрофу. І тому, думаючи, що Москва не знає справжнього стану в Україні, Скрипник, Чубар та Петровський неодноразово зверталися до Москви з проханням зменшити тиск на Україну, вказуючи про небезпеку голодової катастрофи. І вони дістали відповідь!

Влітку 1932 року в Харкові було скликано спеціяльну партійну конференцію, на якій надіслані з Москви „соратніки" Сталіна — Молотов та Каганович — заявили: „Ніяких поступок чи вагань щодо виконання завдань, поставлених партією і совєтським урядом перед Україною, не буде"...

А щоб показати, що Москва сльозам помираючих не вірить, в листопаді 1932 року московський уряд скасував постанову уряду української республіки про видачу колгоспникам авансу на трудодні з нового врожаю. При тому, наказано було не тільки припинити видачу колгоспникам зерна, але також відібрати видане.

Як слухачі могли довідатися з доповіді ред. Мих. Смика, наприкінці 1932 року за наказом Москви в Україні було запроваджено акцію типової воєнної бльокади цілих районів — бльокаду, яку звичайно запроваджують тільки чужинецькі армії на ворожій території.

Коротко кажучи, в наслідок запровадженого Москвою в Україні штучного

(Закінчення на стор. 5)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ТУРИСТИ: „ЛЬВІВ ВІТАЄ ВАС"

В західньому світі міста звичайно радо вітають приїжджих чи то на летовищі, чи на залізничному двірці, чи на автомобільних дорогах написом „Вітайте" у (назва даного міста). У Львові таких написів немає, зате цю функцію успішно сповняє міська поліція, ось так:

Приїжджаю нічним поїздом з Києва до Львова у вівторок, 24-го серпня, в годині 4:45 рано. Стою в головній залі двірця і чекаю на тих, що мали мене зустрінути. Їх немає і треба мені до них потелефонувати. Телефони є, але нема жетонів. Підходжу до стрункого і молодого поліціянта і питаю:

„Будь ласка, скажіть де можна дістати жетони?"

„На пошті!" — відповідає поліціянт.

„А де пошта?" — питаю.

„В д..." — відповідає уніформований представник Львова.

По тому привіті до мого рідного міста я відразу, як колишній управитель американських міст, знаю чого сподіватися у Львові. І дійсно. Іду на пошту на головному двірці, яку знаходжу по трьох запитах, бо ніде нема напису як до неї зайти, і стою в довгій черзі перед віконцем. Напис каже, що пошту відчиняють в годині 7-ій рано. Година є 6:45, почекаю. В год. 7:12 з'являється урядничка, але вона не звертає уваги на довгу чергу людей і йде в другу кімнату. В год. 7:22 вона сідає при віконці. Люди перед мною щось її питають і відходять, киваючи головами. По десятьох хвилинах я вже при віконці. „Продайте мені десять жетонів, прошу". „Жетонів нема", — відповідає урядничка. „Ідіть на головну пошту!" — неввічливим голосом наказує. „Як так, то чому нема якогось напису, пощо люди мають тратити дурно час в черзі" — кажу. „Не моя справа" — відгавкує міська урядничка. Беру таксівку і жену на головну пошту. Підходжу до якоїсь урядннчки і чекаю, бо вона зайнята розмовою з другим урядником. По п'ятьох хвилинах або й більше трачу терпець і чемно питаюся за жетонами. Відповідь гостра і коротка: „Жетонів не маємо." „А де б їх дістати?" „Не знаємо". Хочу щось сказати про напис, але зміняю думку, щоб не лаялася.

Година 8:45, їду до готелю „Інтурист", колишній „Жорж". Підходжу до реєстрації і змученим голосом питаю чи є кімната. „Є, але буде готова аж в 10-ій рано", — відповідає жінка з-за бюрка. „Дякую, почекаю". Врадуваний вношу речі до середини. Не знаю, чи це вигляд моїх заграничних валізок, чи мій особистий змучений вигляд вплинув на урядничку за бюрком і вона, кинувши на мене пальцем, повідомляє, що кімната вже є. Питаю звідки взялася. „Ну в 10-ій приходить моя зміна і думала її цю справу передати".

Львів, „anyone"?

П. С. Мій образ про Україну, на щастя, змінився, коли я поїхав в село Розгадів, коло Поморян. Там люди ще говорять чистою українською мовою, там люди привітні і щирі. Там в балках захована надія України. Там напис „Вітайте в Розгадові" на лицях селян. Їдьте туди.

Юрій Купчинський,
колишній мешканець
Львова,
Ґардінер, Н. Й

Олександер Домбровський

„НЕНАВИДЖУ" СУЧАСНУ УКРАЇНУ... З ВЕЛИКОЇ ЛЮБОВИ

III

То була Україна виплеляна ще в юних серцях на Львівському ґрунті — Україна князів і гетьманів від геройського епосу „Слова о полку" до новітньої епопеї Визвольних Змагань, від доби Аскольдової могили до Канева, де простягаються „лани широкополі, і Дніпро і кручі" й згодом до стрілецьких могил. Ідеал століттями засумованої Матері над Дніпром і заразом чайки-небоги, що „вивела діток при битій дорозі", так всмоктався глибоко в молоді душі, що став органічно невід'ємною частиною власного „я". А рідна мова й пісня — таємні звуки української душі стали євшан-зіллям на чужині. Це те духове підсоння, яким віддихала політична еміграція, числячи нетерпеливо роки в ожиданні змін у Східній Европі, а тим самим і в Україні, та стараючися передати духову естафету надій молодшому поколінню, що виростало вже на чужині. Це Україна Мазепи, Шевченка, Франка, Грушевського, діячів і героїв Визвольних Змагань нашого століття, Україна Андрея Шептицького, Йосифа Сліпого, Липківського й тих закатованих по тюрмах, катівнях, таборах смерти, заморених голодом — їм же ність числа. То була Україна, що спливала протягом століть морем пролитої крови своїх дітей, які захищали матір від давніх і новітніх орд від доби боголюбських і джінґіс-ханів до модерної европейсько-псевдохристиянської цивілізації. Аж ось нараз сталося!.. Найвищий Підмет історії — Провидіння сказало своє Слово й змінило політичне обличчя Східньої Европи: на руїнах кровожадного імперського монстра виникла українська держава.

Згідно з критеріями історіософії припадковість може бути також реальним фактором на фоні історичного процесу. Усіми фібрами душі й тіла линемо до воскреслої України як діти до матері й на фоні тої евфорії немов зарисовуються дві сторони медалі. З однієї сторони радіємо її воскресенням і зі зрозумінням, признанням та діспоральною допомогою оцінюємо відданість тих земляків, які в залишеному злочинною системою хаосі й матеріяльній руїні працюють чесно над виведенням України „на ясні зорі, на тихі води".

А з другої сторони? Бачимо болючу різницю між виделізованою Україною з юних років і згодом діяспорально-ностальгійними рефлексіями та її сучасним, реальним станом. Українську мову (в умовах української державности!) все ще майоризує штокання-дакання-какання, пам'ятники й портрети з ленінською машкарою ще не зникли зовсім з вулиць і бульварів та кабінетів, колишні партократи, закамуфляжовані синьожовтою вивіскою, ведуть далі свою єдину роботу, мафія організованого злочину є сильнішою, ніж на Сицилії, нахабне розкрадання народного й державного майна та грабежі є на порядку денному, в відношенні до яких державні органи безпеки є майже безсильні. Партійництво процвітає, а деякі частини державної території нагадують колишні „пашківські волості" з доби Визвольних Змагань. Усе те прикривається крилатою фразою... демократії." Од повітря, глада, огня і войни" і від такої „демократії"...

Маємо свої, набуті довгими віками духові й матеріяльні вартості, свої традиції. Не занечищуймо їх чужою халтурою, головно заокеанського виробу. Европа відкрила Америку, а не Америка Европу. Шевченкові „лани широкополі" та село „неначе писанка" ще далі марніють у системі колгоспної господарки, а ковбаса й чарка є не раз виміром національно-політичних настроїв Мазайла, який усе ще дивиться на Мазєніна як на „старшого брата". Тирса шелестить, що національним меншинам в Україні є ґарантовані на ділі більші права, ніж господареві — українському народові, а за українським населенням у сусідніх державах нема кому упімнутися.

Навіть на церковному відтинку далеко не все в порядку, бо одні одних стараються „навертати" іноді середньовічними методами. Всі розпинаються за мир, співають і моляться з благаннями про єдність, а ефект залишається той самий: де двох українців, там сім партій, а все з „ідеологічних принципів". О, Україно, твої рідні діти самі тебе розпинають і помагають супостатам стягати з тебе останню, полатану свитину!

Закінчення буде.

Іван Драч

Рідна земля...

Рідна земля, яку ніколи-ніколи не вивчиш,
Рідна — близенько, та найрідніша — здаля,
Рідна земля, якій пильно дивлюсь у вічі,
Найрідніша у світі земля.

Рідна земля, я тебе закривав солдатом,
Закривав тебе серцем од мору й війни.
Я — розпроклятий твій,
але твій найвірніший атом.
Одним я дихаю дихом,
духом з тобою одним.

Я став над тобою Словом,
звівся на вічні чати.
Я від тебе не хочу у небо.
Я не піду в голубе.
Рідна земле моя, завжди буду тебе я вивчати.
Коли ляжу у тебе, буду вічно вивчати тебе...

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Д-р Тамара Булат

ДО ЮВІЛЕЮ ЖУРНАЛУ „УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК"

Загальну ретроспективу і перспективу історичних та історіографічних досліджень не можна уявити без матеріялів, що друкувалися у журналі „Український Історик". Він почав виходити у 1963 році з ініціятиви д-ра Любомира Винара, тепер професора Кентського Державного та Українського Вільного університетів, відомого українського вченого й культурно-громадського діяча. Тоді мало хто вірив, що журнал витримає випробування часу. Спершу „Український Історик" з'явився при Історичній Комісії Товариства „Зарево" (на 1963 рік припадають числа: 1, 2—3), а вже з 4-го числа — став офіційно друкованим органом Українського Історичного Товариства. „У 1964 році, — згадує Любомир Винар, — я створив Редакційну колеґію, і тоді вже прийшла нова 'фаза'. Моїми найближчими дорадниками в тому часі були Олександер Оглоблин і Марко Антонович". Беззастережною була практична потреба публікацій з історії України, „оприлюднення" наукових знахідок дослідників, які самовіддано працювали не лише на терені Америки, але й в інших країнах. Як завжди, нелегкою справою було здійснення серійного видання, а також залучення гурту професійних дописувачів, кваліфікованих редакційних помічників та інше.

Цього року наспіла вже ювілейна дата — 30-річчя „Українського Історика". На стіл ліг новий, свіжий примірник журналу історії й українознавства. Його сумарне число — 115. Подібно до попередніх випусків журнал містить матеріяли маґістральних історіософічних проблем і питання сучасних розробок історичного масиву, в якому ще багато зяючих прогалин, прихованих істин, незайманого фактажу.

Ювілейне число журналу — це об'ємний том (451 ст.), цілком присвячений діяльності і творчій спадщині Михайла Грушевського з нагоди 125-ліття його народження. У ньому читач знайде рідкісні матеріяли: неопубліковані праці вченого (наприклад, розділ з недрукованого VI тому „Історії української літератури"), переклади наукових розвідок із російських першодруків, зокрема, три останні друковані статті Михайла Грушевського — „Самовидець руїни та його пізніші відображення" (1932), „Про українську історіографію XVIII ст." (1934, у рік смерті вченого) та посмертну статтю „З історичної фабулістики кінця XVIII ст." Дотичною до цього кола проблем є стаття Ярослава Дзири „Михайло Грушевський та українське козацьке літописання XVII—XVIII ст."

У названому числі журналу — безліч нових матеріялів, в тому — документів із київських, львівських, французьких, американських архівних і бібліотечних джерел, цікаве листування з рукописних відділів бібліотек та науково-дослідних інституцій (М. Грушевський і В. Антонович, С. Петлюра, Ф. Вовк, О. Грушевський, Д. Багалій, В. Гнатюк), щоденникові записи, спогади тощо.

Ознайомлення з публікованими в останньому числі журналу автентичними документами, а саме: „Зізнання провини" М. Грушевського, власноручно написаного ним після допитів у харківському ҐПУ, а також витяги з машинописної копії „Запису розмови з академіком Михайлом Грушевським", автором якого був начальник секретно-політичного відділу ҐПУ в Москві Я. С.Агранов, один із головних співробітників Г. Ягоди, ще раз підтверджує тезу про необхідність публікацій, і то якнайскорше, цілісних документів, які знаходяться не лише в Україні, але й в Росії. Наявність публікацій, раніше засекречених українських справ із російських архівів силою фактів, вибиватиме ґрунт для поширення фальсифікованих тверджень на зразок виголошених у вересні цього року директором Інституту слов'янознавства Академії Наук Росії В. Волковим на слов'янському форумі. Присутнім бо відкривав „істину": мовляв, „коли історика М. Грушевського на Україні почали переслідувати. Сталін покликав його в Москву і представив йому всі умови для нормальної наукової роботи. В Росії Грушевський помер ніби 'естественной смертью' (див.: Микола Мушинка „ІІ-ий з'їзд славістів у Братиславі", газ. „Свобода", 30 вересня 1993 р.) Додам також, що на 2-му Конґресі Міжнародної Асоціяції Україністів, який відбувся в кінці серпня, деякі безапеляційні твердження і помилкові тези цього ж високо і давнопоставленого директора неодноразово викликали бурхливу неґативну реакцію учасників конґресу, що зібралися у приміщенні Львівського театру опери і балету імені І. Франка.

Останні числа „Українського Історика" є ілюстрацією швидкого і потрібного сьогодні згуртування наукових сил для спільної праці.

Засновник „Українського Історика" — головний редактор д-р Любомир Винар та незмінний співредактор д-р Марко Антонович — завжди турбувалися, щоб на сторінки журналу потрапляли матеріяли, які б розкривали правду про Україну. Усвідомлюючи неперехідну наукову вартість фактів та правильне їх тлумачення з огляду на складні процеси української історії, вони дбали про те, щоб у читачів, а зокрема у неукраїнських дослідників, формувалися об'єктивні уявлення про події в житті українського народу. Реперезентації журналу міжнародного наукового рівня спряли публікації відомих фахівців, зокрема, Олександра Оглоблина, Наталії Полонської-Василенко, Петра Курінного, Ярослава Пастернака, Аркадія Жуковського, Євгена Онацького, Ігоря Каменецького, Володимира Міяківського, Михайла Брайчевського, Юрія Бойка, Теодора Цюцюри, Теодора Мацькова, Олександра Домбровського, Володимира Кубійовича та багатьох інших.

Закінчення буде.

НЕ ХЛІБОМ ЄДИНИМ...

У моїй чикагській квартирі задзвенів телефон.

— То говорить Марта Фаріон, — почувся лагідний жіночий голос. — Скажіть, будь ласка, чи доводилося вам коли-небудь бувати у мистецькому закладі, в якому поселилися майже всі музи?

— Ні, не мав такої чести — признався я.

— Тоді запрошую вас до Українського Інституту Модерного Мистецтва. Впевнена, що не пошкодуєте. Так, що — домовилися?

(Зліва): Любомир Крушельницький, Марта Фаріон та Олег Коверко

(Світлив А. Гороховський)

Я погодився і ми узгодили, коли і де відбудеться зустріч.

У призначений час я приїхав в українську околицю, однак через те, що неточно записав адресу, досить довго блукав. Допоміг господар однієї крамниці, яка знаходилася в тій же околиці.

— Питаєте, чи знаю, де знаходиться інститут? — здивувався моєму питанню крамар, кремезний чоловік, на вигляд якому десь років п'ятдесят з гаком, з довгими козацькими вусами. — Звичайно, знаю, та знають туди дорогу майже всі українці міста. А ви, як бачу, чужинець?

— Так, я недавно приїхав до Америки.

— Тоді підемо зі мною, — запропонував господар крамниці, і ми вийшли на вулицю. Був спекотливий день, мабуть, найгарячіший за все літо. Кілька хвилин йшли мовчки, першим заговорив мій провідник ,який не без гордості сказав:

— Вам, напевно, цікаво буде довідатися, що вся моя родина, а вона, слава Богу, чимала, є постійним відвідувачем усіх мистецьких виставок, літературних та музичних вечорів, що відбуваються у тому закладі. І малі, і дорослі набувають там знань в галузі української культури, які всім дуже потрібні, адже ще в Євангелії сказано: не хлібом єдиним живе людина.

Ось так, цілком випадково, я мав нагоду почути добре слово про культурний центр, з роботою якого мені належалося познайомитися.

Біля інституту на мене вже чекала пані Марта Фаріон — струнка, рухлива жінка, з приємною посмішкою, яка, здавалось, ніколи не сходить з її вродливого обличчя. На початку цього року вона була обрана президентом Українського Інституту Модерного Мистецтва — єдиного на американському континенті. А до того дня впродовж багатьох років входила до складу керівництва культурного закладу.

Наша бесіда з Мартою Фаріон почалася з того, що я попросив її розповісти, якими дорогами вона прийшла до інституту? Відповідаючи на це питання, моя співрозмовниця почала трохи здаля:

— Гадаю, що не зроблю ніякого відкриття, коли скажу, що мистецтво є одним із найдавніших захоплень людини, одне з його основних потреб, щось подібне до спраги і голоду. Воно завжди залишається з нами. Сприяти його здійсненню стало змістом мого життя. Не зважаючи на те, що за фахом я юрист, а практична діяльність зв'язана з бизнесом, все ж багато часу віддаю громадській роботі.

Любов до мистецтва виховується змалку. Моя бабуся ввела мене у світ української народної пісні, а дідусь навчив розуміти музику. В юнацькі роки студіювала гру на фортепіяні і з того часу вже ніколи не розлучалася з мистецтвом. Та це ще не все. Варто наголосити, що йдеться не тільки про мої уподобання, а про життєвий принцип, який можна висловити приблизно так: людина за своєю природою художник і вона повсюди намагається внести у свій повсякденний побут красу. А ми, тобто, інститут, допомагаємо їй у цьому. Якщо підсумувати все вищезгадане, то можна зробити такий висновок: мистецтво для мене не гобі, більше ніж захоплення, це — поклик душі.

До кабінету, в якому ми бесідували, зайшли запрошені президентом Олег Коверко та Любомир Крушельницький. Знайомлячи мене з ними, Марта Фаріон сказала про них багато теплих слів, назвавши їх людьми, які вірою і правдою служать загальній справі, вони є моторами усіх добрих починань. Взяти хоча б Олега Коверка, який протягом багатьох років очолював інститут. Під його керівництвом здійснено добудову ряду приміщень, поповнено картинний фонд, залучено чимало мешканців української околиці Чикаго до вивчення національної культури та мистецтва. Ветеран інституту працює у кредитовій касі „Самопомочі", але в душі він поет, автор двох збірок поезій.

Чималий вклад у популяризацію української музичної культури вносить голова ради директорів інституту Любомир Крушельницький, прекрасний піяніст, багато років грав у різних оркестрах, які у свій час користувалися великою популярністю в Америці.

Ось саме тепер настала можливість, щоб з допомогою моїх співбесідників коротко розповісти читачам про історію цього мистецького закладу, який по праву називають центром поширення української культури.

Як і людина, інститут має свою біографію і бере вона початок з липня 1971 року. Фундаторами цього закладу були д-р Ахіл Хрептовський, скульптори Михайло Урбан і Константин Мілонадіс та мистецтвознавець Василь Качуровський.

Вже через два місяці після того, як відкрилися двері інституту було влаштовано першу виставку, в якій взяли участь десять художників, що працюють у стилі модерного мистецтва.

А тепер логічно виникає наступне питання, а саме: що спонукало до створення інституту, які завдання ставляться перед ним і, нарешті, як вони реалізуються?

— Самим життям була підсказана ідея створення установи, яка б, образно кажучи, стала б доброю матір'ю для мистців, які працюють у стилі модерного мистецтва, — ділиться своїми думками президент інституту. — Такого центру в той час у Чикаґо не було, а в Україні правом громадянства користувалися лише ті художники, які дотримувалися вимог так званого методу соціялістичного реалізму, тобто творили за настановами комуністичної партії.

В той же час треба мати на увазі, що наш інститут не був створений на базі якоїсь політичної партії, не фінансувався жодним громадським угрупованням і тому-то від самого початку свого існування став незалежним. У нас знайшли підтримку майстри пензля, для яких двері багатьох ґалерій та музеїв були зачинені тому, що у своїй творчості вони були сміливими експериментаторами, створювали новий напрямок у мистецтві, відмінний від того, який заводився партійними босами. Йдеться, в першу чергу, про мистців, які змушені були у 70—80-их роках залишити Україну через те, що їх переслідували і навіть позбавляли волі. Маю на увазі таких художників, як Макаренко та Стрельников які знайшли притулок в нашому інституті і це відіграло вирішальну ролю у їх творчому житті.

Відвідувачі наших виставок подовгу затримуються біля модерних творів художників Олександри Кочман, Петра Колісника, Рональда Костенюка, Ігоря Дмитрука, Лесі Коверко, робіт скульпторів — Юрія Струтинського, Ярослави Кучми, Володимира Макаренка. І хоча почерк у кожного свій і вони по-різному відображають оточуючий нас світ, проте це не знижує художньої цінности представлених ними робіт.

До того, що сказала Марта Фаріон, варто було б додати: інститут відкрив діяспорі імена українських художників, які користувалися у світі величезною популярністю, а тут про них майже нічого не знали. Пошлюся на такого мистця, як Олександер Архипенко, основоположника нового напрямку у мистецтві, якого наслідували художники в Америці та Европі. Довідавшись про те, що окремі твори О. Архипенка знаходяться у приватних колекціях чикаґських меценатів, представники інституту змогли домовитися з ними про передачу картим у тимчасове користування. Експозиція полотен славетного мистця викликала велике зацікавлення у мешканців української околиці, до неї також проявила інтерес відома телевізійна кампанія Сі-Бі-Ес. Протягом цілої години президент інституту та її колеґи знайомили телеглядачів всієї країни з творчістю видатного українського художника.

Після проголошення незалежности України інститут встановив тісні контакти з Міністерством культури молодої країни, мистецькими установами, окремими музеями, діячами культури, що сприяло кращому взаєморозумінню, зміцненню ділових контактів, обміну виставками. У минулому році чикаґці, мали можливість познайомитися з творчістю одного з видатних західньоукраїнських майстрів пензля Олекси Новаківського та молодої художниці з Києва Ольги Антоненко. До речі, ця талановита майстриня стала переможницею міжнародного конкурсу, її картина прикрашає летовище у Чикаго. У жовтні в інституті відкрилася виставка творів київського художника Романишина.

Варто вказати, що інститут активно сприяє іншим установам культури в організації тематичних виставок. Так, американському музею було надано допомогу в справі підготови виставки, присвяченої модерній архітектурі Чикаґо, яка експонувалася у Києво-Могилянській Академії. Ця ж Академія влаштовує в Чикаґо на весні наступного року виставку шедеврів української архітектури.

Досі йшла мова про сучасні модерні картини та скульптури, однак цим інститут не обмежує свою роботу, розуміючи, що людям в однаковій мірі потрібні і кібернетика, і Шевченко. Стало вже доброю традицією проведення літературних вечорів, організація зустрічів з письменниками та поетами. Надовго запам'яталися літературні вечори за участю Ю. Тарнавського, Б. Бойчука, В. Барки, Б. Нижанківського, Ю. Коломийця, І. Драча, В. Мовчана та Б. Рубчака. Варто відзначити, що чикаґський поет Богдан Рубчак став у цьому році лавреатом літературної премії імени П. Тичини, яка встановлена в Україні.

На фото (справа): один з фундаторів інституту д-р А. Хрептовський, гостя з Києва, та скульптор Л. Дяченко-Кочман

З великим успіхом пройшла зустріч громадськости української околиці з юною поетесою, яка відбулася на початку цього року. „Свобода" докладно розповіла про чикаґський поетичний дебют талановитої дівчинки, яка у свої 12 років стала автором трьох книжок, що вийшли у Києві, Москві та в ЗСА.

Розповідь про ще одну сторінку творчої біографії інституту, зв'язаної із популяризацією музичного мистецтва, продовжив Любомир Крушельницький. Він, зокрема, підкреслив велике значення культурного центру в справі виховання естетичних смаків, задоволення духовних потреб населення. До виступів залучаються видатні виконавці українського походження (Ю. Осінчук, О. Криса, В. Балей, В. Слободяник, В. Гратович, М. Сук, А. Британ, М. Хом'як, квартети імени Лисенка та Леонтовича). Надаючи сцену молодим виконавцям, мистецький вклад сприяє зростанню їх популярности. У минулому сезоні був влаштований концерт дуже здібних, але ще мало відомих в Америці піяністів Валентини Лисиці та Олексія Кузнецова. На їх виступ інститут запросив провідного музичного критика з газети „Чикаґо Трібюн". Після того, як цей часопис надрукував рецензію, в якій було відзначено високу клясу гри піяністів з України, вони одержали запрошення на виступи у найбільш престижних концертних залях Америки та Европи. Ось так з допомогою інституту українські музики зробили важливий крок до здобуття світової слави.

Цікаву програму на 1993 — 1994 рр. підготував музичний комітет інституту, очолюваний Любомиром Крушельницьким . Відкривається він 3-го жовтня концертом ансамблю музик зі Львова на чолі з Мирославом Скориком, а далі наші слухачі зустрінуться з Юрієм Мазуркевичем та Олегом Крисою.

Перебуваючи в інституті, я звернув увагу на те, що у найбільшій залі група художників монтує виставку картин, зроблених із різних тканин. Цей рідкий і в той же час досить оригінальний вид мистецтва, тепер знаходить все більше і більше прихильників. Керувала підготовою до відкриття нової експозиції пані Ліда Литвин. Я попросив її розповісти про свою роботу, про те, як давно працює в інституті. І ось, що почув:

— Якщо ви гадаєте, що я штатна працівниця, то глибоко помиляєтесь. А в той же час тричі на тиждень приходжу сюди, вірніше було б сказати: приїжджаю, більше години добираюся автом до інституту. Може думаєте, що я самітня? Боже, борони. У мене сім'я, троє дітей, чоловік має свій бизнес і тому усі турботи по господарству лягли на мої плечі. Та, незважаючи на велике завантаження, все ж знаходжу можливість виконувати покладені на мене в інституті обов'язки. Займаюся організацією виставок, творчих вечорів, зустрічів.

Таких, як я, добровільців, у нашому товаристві понад 20-ро. Усі вони закохані у мистецтво і в силу своїх можливостей віддають вільний час загальній справі. При нагоді просила б вказати в газеті кілька прізвищ людей, які протягом багатьох років беруть участь у підготові та проведенні різних заходів, що відбуваються в інституті. Це — родини Маркевичів, Хрептовських, Струтинських, Ю. Миськів, К. Помірко та інші. Тому-то за 23 роки існування нашої установи на заробітну плату не витрачено жодного цента. Всі ми, починаючи від президента і до прибиральниці, працюємо безкоштовно, як мовиться, на громадських засадах.

Закінчити розповідь про український інститут модерного мистецтва я не міг, не з'ясувавши, як виглядатиме його завтрашній день. На це питання відповідь дала Марта Фаріон:

— Повинна відверто сказати, що наші можливості на найближчі роки обмежені, адже фінансові субсидії які одержує інститут від стейту Ілліной та від мерії Чикаґо, увесь час скорочуються. Доводиться розраховувати на наших спонзорів та на датки від меценатів та мешканців околиці. І все ж, хочеться вірити, що нам поталанить з часом спорудити сучасну концертну залю, розширити площу виставочних приміщень, налагодити систематичне навчання початкуючих мистців, зміцнити творчі контакти з мистецькими установами дісяпори та України. А якщо говорити про наше головне бажання, то воно полягає в тому, щоб наш інститут став повноправним амбасадором українського мистецтва на американській землі.

Відверто кажучи, хочеться вірити, що все задумане збудеться, адже в культурному центрі трудяться одержимі люди. Саме це помітив видатний український актор з театру імени Івана Франка, що в Києві, Богдан Ступка. Він нещодавно побував в інституті і у книзі відгуків зробив такий запис:

— Зачарований модерним мистецтвом та одержимістю працівників інституту.

Сказано коротко і влучно.

Анатолій Гороховський

(Зліва): віцепрезидент інституту Олег Коверко та Люба Маркевич, художниця з Києва Ольга Антоненко, президент Марта Фаріон, та голова Ради директорів Любомир Крушельницький

Свято Покрови — свято УПА в Баффало

Відзначування цього роду свят баффалівською українською громадою стало уже звичаєм. Від довгого часу відбуваються вони систематично рік у рік. В цьому — 1993-му році відмічено це свято в неділю 17-го жовтня. За прийнятою уже традицією в передполудневих годинах у каплиці Матері Божої Одиґітрії була відправлена торжественна Служба Божа, в намірені українського народу з участю представників місцевих товариств і організацій з прапорами. Був, очевидно, і національний державний прапор України. Перелік організаційних прапорів почнемо від прапорів УПА і ОУН. Крім них, виднілися ще прапори від молодіжих організацій — Пласту і СУМА, від жіночих організацій — 49 Відділу СУА і від ОЖ ОЧСУ та від ООЧСУ.

Після Св. Літургії (з відповідною проповіддю) була відслужена Панахида за поляглих воїнів УПА й інших борців за свободу України. Св. Літургію і Панахиду відслужив парох о. Мар'ян Процик.

По полудні того ж дня о год. третій в Українському Домі „Дніпро", відбулася друга частина святкувань у формі бенкету з відповідною програмою. Цю частину святкувань відкрив голова Святкового комітету інж. Богдан Мороз, при чому коротко з'ясував потребу і ціль таких святкувань. До дальшого ведення програми попросив члена комітету Василя Шарвана.

Головною точкою програми була доповідь гостя з України Сергія Жижка, голови Секретаріяту Конґресу Українських Націоналістів (КУН) в Україні. Доповідача представив ведучий програмою Василь Шарван. З його слів присутні довідалися, що гість з України, незважаючи на свій молодий вік (39 років), — це людина з немалим уже стажем, якщо йдеться про громадську і політичну працю. В процесі відродження державности України бере активну участь. Сергій Жижко — це син репресованих батьків. Місцем його народження була Колима.

У своєму виступі доповідач стисло додержувався теми. Говорив виключно про УПА. Вважає її небувалим феноменом не тільки в історії українського народу, але й інших народів. УПА — це воістину Національна Армія, яку породив народ і яку постійно підтримував. Крім помочі від свого народу, жодної іншої допомоги УПА не мала та,незважаючи на це, зуміла вона вести війну на два фронти понад десять років. А умови війни були дуже складні і дуже важкі.

В програму свята була вплетена мистецька частина, яка складалася із трьох точок. Почалася виступом членів 9-го Відділу Ю СУМА „Батурин". Виступали юначки і юнаки. Їхній виступ дуже відповідав характерові свята. Були це вільноручні вправи з крісами під такт пісень УПА, „Гей, маршують вже повстанці" і „Світить місяць". „Озброєні" були тільки хлопці. Дівчата співали. Цю точку приготувала Уляна Мороз.

Друга точка — це український народний танець у виконанні студенток, членок Українського Студентського Клюбу при Баффалівському університеті. Виступали: Оленка Боднарська, Уляна Мороз і Тамара Тютюнник. Хореограф — Марійка Самець.

Потім виступив жіночий хор „Мрія" при Відділі ОЖ ОЧСУ в Баффало. Підібрані для виступу пісні творили ідейну цілість, були своєрідним віддзеркаленням збройної боротьби українського народу за державність. Хор проспівав чотири пісні: „Їхав стрілець на війноньку", „Марш сіроманців" (пісня УПА), „За стрілецький звичай", „Краю мій рідний". Хор співав під керівництвом Наталії Бабицької, яка цим хором диригує весь час його існування — одинадцятий уже рік.

Присутніх на залі було приблизно 250 осіб, між якими були представники багатьох місцевих товариств і організацій. Представників, як також і гостей за головним столом представив майстер церемонії Василь Шарван.

Програму розпочато і закінчено молитвою. Обидва рази молитву провів о. Мар'ян Процик. Після другої молитви присутні відспівали спільно український національний гимн.

Підготовою свята і його проведенням зайнявся святочний комітет, в президію якого ввійшли інж. Богдан — голова, Михайло Юрків і Петро Цигинка — заступники голови, інж. Микола Барицький — секретар. Інші члени комітету були включені у ділові комісії, а саме: інформаційну (Даша Процик, Анастасія Ільківська, Василь Шарван, Осип Ґреґа), програмову (Василь Пристайко, Христя Мороз, Анна Крупа, Ігор Мороз, Степан Ґорганюк); фінансову (Дмитро Пітолай, Михайло Гнатів, Анастасія Ільківська, Михайло Юрків); організаційну (Іван Горбачук, Степан Вуйцік, Іван Коман, Дмитро Барацький); господарську (Михайло Сташків, Магдалина Притула, Федір Папіш, Василь Сметанюк).

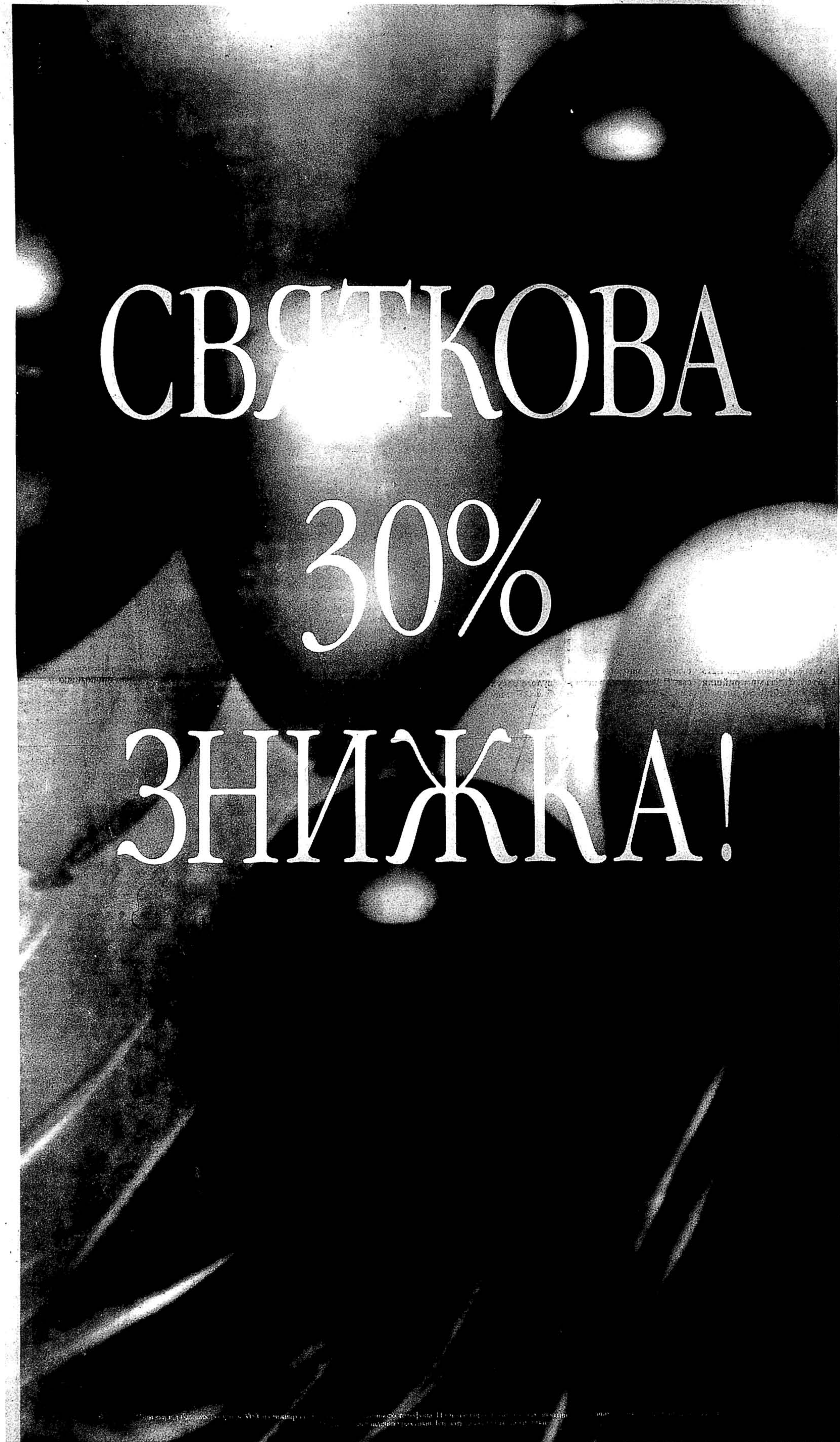
Декорацією залі і сцени зайнявся Василь Пристайко. Йому належить також оформлення програмок. Слід підкреслити, що програмки були дбайливо виконані. Символіка титульної сторінки говорила про суть свята, а остання сторінка, на якій поміщено вірш Ганни Черінь „Друга річниця", пригадувала про те, що Українська Держава, за яку боролася УПА, стала дійсністю.

Користаючи з присутности в Баффало гостя з України, комітет попросив його дати доповідь про сучасний стан в Україні. Доповідь відбулася безпосередньо після свята, але в іншому приміщенні дому „Дніпро", в читальні ім. Тараса Шевченка. Картина, яку змалював гість Сергій Жижко — не втішна. Україна переживає кризу в кожному відношенні. Надію на покращання ситуації народ покладає на намічені вибори депутатів до Верховної Ради і на вибори президента.

На закінчення цього допису слід сказати, що загальне враження від свята, яке залишилося в учасників, наскрізь позитивне. На це вплинули передусім обидві доповіді прелегента з України, представника молодої ґенерації, від якої залежить майбуття України. Якщо Україна виховає більше таких патріотів, то за долю молодої української держави можемо бути спокійні.

Свято Покрови — свято УПА відзначили місцеві радіопрограми: радіопрограма Василя Шарвана і патріярхальна.

Михайло Лоза

Вписуйтесь сьогодні, і кожну суботу, до 27-го листопада 1993 року, ви щадитимете 30%* на розмовах, зроблених без допомоги оператора, до України, або якоїсь іншої країни вашого вибору.

Ви можете телефонувати на будь-яку кількість номерів в одній країні вашого вибору. Та заощаджувати цілу добу. Немає ніяких обмежень щодо часу. Та ніяких щомісячних внесків.

Крім того, в інші дні продовж тижня до 30-го листопада 1993 року ви отримуєте 20% знижку на усіх розмовах з Україною без допомоги оператора.

НА СВОЮ ПЕРШУ РІЧНИЦЮ ПРОГРАМА AT&T SPECIAL COUNTRY℠ SAVINGS ДАЄ ОСОБЛИВУ МОЖЛИВІСТЬ ЗАОЩАДЖЕННЯ.

Якщо ви вже вписалися в програму AT&T **Special Country**℠ Savings, щоб дзвонити до України, вам не треба дзвонити на номер 800. Ви отримаєте усі ці знижки автоматично. Отже, скористуйтеся цією нагодою, щоб подзвонити своїм близьким, що живуть далеко від вас. Можна говорити довше, а платити можна менше.

Вписуйтесь в програму AT&T **Special Country**℠ Savings сьогодні. Це ще одна частина **Пляну Я** від AT&T.

Щоб вписатися, дзвоніть до нас **1 800 858-90266 дод. 7086** від 8 години ранку до 8 години вечора сім днів на тиждень. Можете говорити українською мовою, якщо бажаєте.

AT&T

Москва...

(Закінчення зі стор. 2)

голоду, до 1-го грудня 1932 року вже було зареєстровано 2,500 випадків людоїдства. Мало цього. 6-го грудня того ж 1932 року Рада народних комісарів СССР видала таку постанову: „У зв'язку з ганебним зірванням кампанії хлібозаготівель, застосувати до 86-ти районів України такі репресії: припинити постачання цих районів споживчими товарами та стримати з ними всяку державну та кооперативну торгівлю. Також в цих районах закрити всі крамниці та вивезти з них наявні товари. Заборонити колгоспникам всяку торгівлю речами широкого вжитку та припинити для цих районів всякі кредити, як також відібрати назад всі ті кредити, які були їм видані раніше".

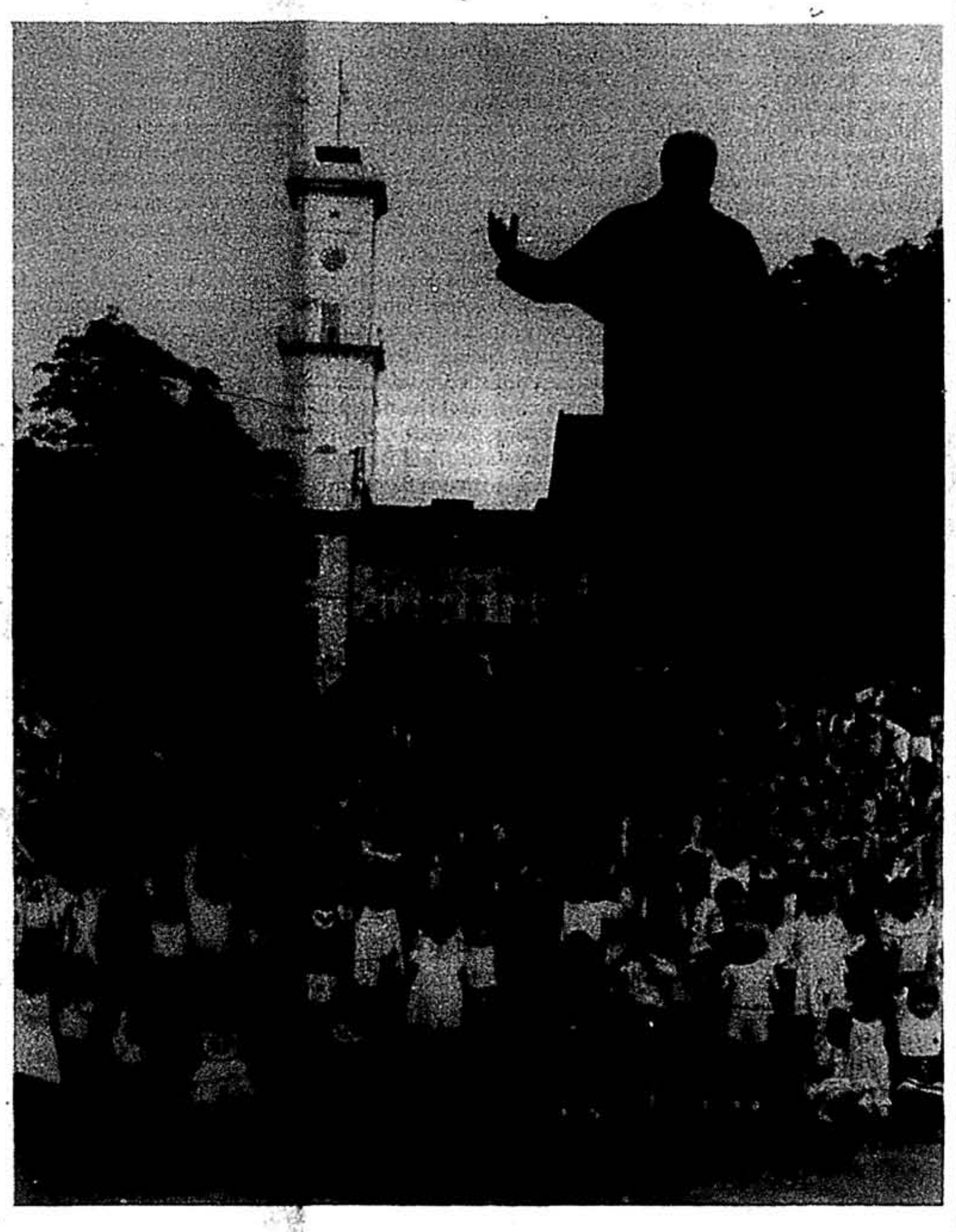
Але й цього ще не було досить. В 1933 році в Совєтському Союзі було офіційно проголошено, що „головною небезпекою на Україні тепер є не великодержавний російський шовінізм, а місцевий український націоналізм", і тому Москва стала на жорстокий курс антиукраїнського національно-політичного терору. Власне тому 24-го січня 1933 року Москва прямо й безпосередньо заатакувала партійне керівництво України, висловивши йому офіційне недовір'я. За ухвалою ЦК партії, було призначено й послано на Україну цілий штаб московських урядово-партійних і політично-поліційних керівників на чолі з відомим російським комуністом-шовіністом Павлом Постишевим, який фактично став губернатором Москви в Україні з диктаторськими правами. 1-го березня того ж трагічного 1933 року Постишев усунув Власа Чубаря з посту голови уряду УССР, а Миколу Скрипника з посту комісара освіти. Цього ж місяця за постановою ГПУ в Україні розстріляно, як подає М. Смик, 35 керівників Народного Комісаріяту земельних справ разом із комісаром Конаром-Палащуком, а 40 інших осіб заарештовано й знищено пізніше. Незабаром було виарештовано й знищено майже всіх письменників групи „Західня Україна", а також керівників інших літературних організацій. Погромлено історичні та літературознавчі інститути Академії Наук, як також масово винищено всіх провідних комуністів із лав колишніх „боротьбістів" та укапістів.

Очевидно, Постишев дуже швидко дав зрозуміти українцям, що його послано в Україну не для того, щоб її рятувати від голоду, а щоб рятувати українців від української мови, яка, мовляв, почала „відриватися" від російської мови через „шкідництво українських націоналістів" та через помилки українських комуністів, які, мовляв, допустилися „націоналістичного ухилу"...

І так, якщо йдеться про голод, то згідно з найскромнішими даними, кількість українців умертвлених голодом лише впродовж одного року дорівнює щонайменше 7 мільйонам... Голодом, який, як ми бачимо з вищенаведених фактів, був зловмисно створений московським злочинним режимом з метою знищення українського народу.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Отець А. Діткун, ЧСВВ, — священик-патріот

Отець А. Діткун серед дітей коло пам'ятника Т. Шевченкові у Львові.

Кілька років тому, коли я починав організовувати кобзарські гуртки і ансамблі на теренах Південної Америки, спершу центром моєї уваги була Куритиба, Бразилія. Пригадую, що вже першого дня мого перебування в Куритибі мені порадили звернутися до о. Августина, який допоможе мені. Віднайшовши о. місіонера, я вже в першій розмові зорієнтувався, що маю до діла з винятковим священиком, справжнім патріотом. Так почалося наше знайомство. Буваючи в Куритибі після того ще кілька разів, я мав нагоду бачити, як цей місіонер працював з молоддю. І це не тільки в Куритибі, бо він їздив на місійну працю по цілій Бразилії і Арґентині. Він старався втримати молодь при рідній церкві — допомагав їй зберігати українські традиції, які привезли до Бразилії їх родичі.

А коли ми дочекалися відродження України, він був перший, який поїхав на Україну з місійним завданням. У минулому році був на Україні майже три місяці. В Києві мав доповідь про Бога і сильно виступив проти Комуністичної партії. Виступав також на телебаченні і радіо.

Вернувшись до Львова, цілий тиждень давав катехитичний курс у медичному інституті. Давав місії, проводив конференції з монахами і монахинями та єпархіяльними священиками. Їздив по містах і селах, де дав 212 доповідей. Дав інтерв'ю газеті „За вільну Україну", а також для інших газет.

Цього року приїхав до Києва 7-го червня. Виступив з доповідями у шістьох школах, мав велике інтерв'ю в „Літературній Газеті". 13-го червня приїхав до Львова. Мав зустріч з діточками Львова: у храмі св. Андрея промовляв до 1,215 дітей. З дітьми прийшли батьки, бабусі, так що всіх разом було 2,500. Діти були дуже захоплені. Звернув увагу, що наші діти дуже розвинені, так що на всі питання відповідали розумно, вміли, як дорослі, розрізнити питання. Тоді всі діти з синьо-жовтими прапорцями рушили по чотири пішки до пам'ятника Т. Шевченкові, на проспект.

Саме тоді я був у Львові і побачив таку величезну кількість дітей на чолі з о. Августином, які саме підходили до пам'ятника з піснею на устах. На мене і на всіх, хто був зі мною, це зробило потрясаюче враження. Я певний, що Львів такого ще не бачив. Діти наче мак засипали цілу площу, а о. Августин виголосив відповідну промову. Він сказав дітям, що вони — будучність нашої Церкви та народу. Тоді запитав дітей: „Чи будете говорити по-українськи?" Всі голосно відповіли „Будемо!" Мороз по шкірі пройшов! Вони зробили приречення вірности Богові і українському народові.

З кожною хвилиною народ плив на площу більше й більше. Дослівно за 10 хвилин були маси народу. Тоді о. Августин звернувся зі словом до батьків, дідусів та молоді. Він сказав, що „Тараса ми всі любимо і будемо йти його слідами". Всі повторили його слова, що аж ехо пішло вулицями Львова ! Після того діточки дістали медалики Почаївської Богородиці, які о. Діткун привіз з Бразилії. Роздав 5,000 медаликів. На закінчення всі заспівали „Ще не вмерла Україна". Я зауважив, що не тільки старші плакали, але й діти. Коли почали розходитися, я серед присутніх чув, як вони говорили між собою, що навіть 24-го серпня минулого року так велично не було. Площу Тараса Шевченка залишили всі, коли вже смеркало.

У Крехові о. Августин мав реколекції для молодих Василіян, які складали першу присягу. А було їх 321.

На молитві у Жовкві було 8,000 учасників. Давав реколекції Сестрам та священикам у Гошеві. Всюди — повне усвідомлення. Бо ж неможливо, як він сказав, бути вірним Богові, Церкві, а не бути свідомим українцем, бути байдужим національній справі.

Місії в Калуші і в Горохолині відбулися також з повним успіхом. У Калуші на місійному хресті був великий сталевий тризуб, а спереду напис „З нами Бог". Діти навколішках вітали о. місіонера, всі в народних строях з хлібом і рушниками та з синьо-жовтими прапорами. Дивлячись на це, о. місіонер заплакав.

Сто років тому з України їхали священики-місіонери у Бразилію, а нині з Бразилії в Україну.

Від 1-го до 9-го вересня о. А. Діткун був у Чернігові на таборі СУМ. Від 2-го до 9-го проводив місію у Вільнюсі, Литва. Від 10-го до 14-го вернувся до Івано-Франківського — давав реколекції філософам і теологам. Відтак знову вернув на Україну, до Харкова.

А ще чекає його коло 25 парафій, Крим і Казахстан.

М. Чорний-Досінчук

Літературний вечір Уляни Любович

Цьогорічний сезон нашого літнищевого центру Гантеру, в горах Кетскіл, у стейті Ню Йорк, був виповнений імпрезами на високому рівні. „Осередок української культури" в Гантері під проводом композитора д-ра Ігоря Соневицького давав щотижня імпрези музично-вокального характеру, запрошуючи на виступи співаків й інструменталістів зі ЗСА та з України. Був один вечір музики і живого слова, де виступали вокалісти та три письменники. На закінчення сезону, 4-го вересня, відбулася подібна імпреза, літературний вечір відомої письменниці Уляни Любович. Цю зустріч улаштував нюйоркський відділ Об'єднання Українських Письменників „Слово".

Заля Гражди, що, здається, ще пахне кедровим деревом та захоплює плоскорізьбами майстра Михайла Черешньовського, заповнилася публікою, що цінить літературу і мистецьке слово. На залі можна було бачити і мистців з України під проводом композитора Мирослава Скорика, які тиждень раніше дали тут концерт творів львівських композиторів.

Програму почав вступним словом Іларіон Чолган про письменницю Уляну Любович, про її літературну творчість та журналістську працю як колишнього редактора жіночого журналу „Наше життя", органу Союзу Українок Америки. Читання творів почала Уляна Любович своїм раннім нарисом „Весна", а Меласся Соневицька (член Студії мистецького слова Лідії Крушельницької) прочитала новелю „Я вперше їду сама поїздом". Перша частина програми закінчилася оповіданням „Сорочка щасливої людини", яке прочитав Мирон Чолган.

У музичній частині вечора виступила Лаврентія Туркевич. При акомпаньяменті бандури вона дала зразки спеціяльного виконання народних пісень, записаних нашими етнографами-музикологами у різних частинах краю. Виступ бандуристки був оригінальним і захопив публіку стилем народного співу.

У другій частині програми були прочитані твори „Нога порога рідного шукає" (у виконанні Юрія Теодозія Крупи) та „Галло, галло" (у виконанні Меласі Соневицької). Слідували дві картини зі широковідомого твору Уляни Любович „Розкажу вам про Казахстан": Це „Дзеркало, дзеркало, скажи мені правду" та „Паша Копейкіна", які читали Люба і Мирон Чолгани, колишні члени Театру-Студії Йосипа Гірняка.

На закінчення вечора Уляна Любович виступила з заключним словом і прочитала нову річ: „Мистецький Гантер". Це спогади, повні сантименту і гумору, про „мистецьку богему" Гантеру, про малярів, мистців слова і музики — Едварда Козака, Миколу Понеділка, Івана Керницького, Бабая-Нижанківського, маляра Михайла Мороза. Всі вони перебували влітку в Гантері і зробили його центром вакаційно-мистецького життя.

Вечір був закінчений пропозицією ведучого вручити Уляні Любович символічну грамоту і проголосили письменницю почесною громадянкою українського Гантеру за її внесок у літературно-мистецьке життя Гантеру та всієї діяспори. Оплески публіки та квіти для письменниці підтвердили цю пропозицію.

І. Алексевич

У ВІВТОРОК, 2-ГО ЛИСТОПАДА, з Бориспільського летовища до Ню Йорку здійснено перший лет української летунської лінії „Авіялінія України". До цього часу лети з Києва до Ню Йорку та з Ню Йорку до Києва здійснювалися під егідою „Аерофлоту".

КОРИСТАЮЧИ З ТОГО, що відсотки на мортґеджові позички обнизились нижче 7 відсотків, покупці з небуденним від 1986 року ентузіязмом почали купувати у вересні житлові приміщення, що перевищило всякі сподівання. Згідно з урядовою статистикою, тільки північносхідня частина країни не використовує низьких мортґеджів і дуже повільним темпом забирається до можливости придбання нових хат. Все ж таки в загальному ця статистика тільки підтверджує заяви деяких аналітиків і економістів, що економічна ситуація в країні кращає.

У ВІВТОРОК, 2-ГО ЛИСТОПАДА, Сенат ЗСА голосами 94 до 6 схвалив рішення, щоб підтримати вимогу Сенатської комісії для справ етики про передання особистих щоденників сенатора-республіканця Роберта Пеквуда для перегляду. Це схвалення було вислідом розгляду вище згаданої комісії оскаржень сенатора Р. Пекуда у непристойній поведінці у відношенні до співпрацівників жіночого полу. З усього видно, що його сенатські колеґи мають досить всяких непристойностей у поведінці народом обраних представників до найвищих державних керівних органів.

Шанувальний вечір в честь Владики Лостена

Для вшанування заслуженого церковного і громадського діяча Владики Василя Лостена, Єпископа Стемфордського, Асоціяція Українських-Американських Демократів у стейті Ню Джерзі влаштувала 8-го жовтня урочисте прийняття.

Вечір відбувся у гостинному готелі Рамада, Іст Гановер, на якому відзначено також американського приятеля української громади Джеймса Кавано, демократа, радного повіту Ессекс. На гостину зібралися українські й американські прихильники і приятелі обох почесних гостей. Після коктейлу гості перейшли до їдальні, де відбулася коротка програма. Відкрив її Владика Михайло Гринчишин з Парижу, відомий і шанований в Ню Джерзі колишній парох церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку; а після відспівання обох гимнів привітальне слово мала Христина М. Рак-Бравн, член управи Асоціяції, яка й вела цим вечором.

У музичній частині для приємної розваги гостей Оля і Михайло Стащишини з Нюарку відспівали в'язанку пісень у супроводі бандури, а присутні щиро апльодували їм. Головне слово після вечері мав Йосип Лисогір, почесний президент Асоціяції, який цікаво розповів про життєву дорогу Владики Василя, про його діяльність на церковному, культурному і громадському полі та про великі заслуги для української церкви, зокрема в рамках Стемфордської епархії. Завдяки йому успішно діє Колеґія св. Василія, забезпечена мільйоновим фондом, зростає етнографічний музей і бібліотека Української Католицької Семінарії у Стемфорді.

Владика Лостен одержав також признання в американському католицькому світі, де, між іншим, в 1980 році його заслуги на полі збереження і закріплення української культурної спадщини оцінив належно Католицький університет у Бриджпорті і його Центр для Етнічних Студій, надавши Владиці почесний докторат права. Владика здобув авторитет в українсько-американській спільноті на громадському полі, де причинився до зрівнення організаційних суперечностей. А коли країна його батьків стала вільною, Владика поспішив туди, щоб підтримати віднову релігійного і церковного життя України та подати моральну і матеріяльну поміч потребуючим.

Справді, Владика Лостен пішов по лінії традиції визначних мужів української Церкви як духовний провідник, меценат і філантроп. Промовець подав лише важніші біографічні дані ювілята, які поміщено у програмовій брошурі святкового вечора. Гарно, що вшанування цього достойника започаткувала молодша ґенеація українсько-американських діячів, вшанувавши його цим вечором.

Слово про другого ювілята вечора, Джеймса Ковано, мав Роман Пиндус, член управи Асоціяції, активний демократ у стейті Ню Джерзі. Доповідач вказав на прихильне ставлення Дж. Кавано до етнічних громад повіту Ессекс, а до українських мешканців зокрема. Він був одним з перших політиків, що привітали незалежність України 24-го серпня 1991 року відповідною проклямацією. Інформації про нього подано у програмці, ілюструючи його активність на шкільному відтинку знімками з відвідання учнів у школах Нюарку.

Обом достойним ювілятам вручено пам'яткові плякети, а вони щиро подякували за увагу до них.

Серію привітів розпочав адвокат Теодор Романів привітом від губернатора Флоріо для гостей цього урочистого прийняття та обох почесних гостей, ґратулюючи їм за заслуги в їхніх ділянках діяльності. Окремий ґратуляційний привіт передав Томас П. Ґіблін, голова Демократичної партії повіту Ессекс, а усні привіти зложили д-р Петро Матіяшек від Екзекутивни УККА, пор. Лев Футала — від СУМА Йонкерс, Квітка Семанишин — від Т-ва „Провідіння", Ірина Куровицька — від Пласту, Осип Труш — від Спортового Т-ва „Січ", мґр Дора Рак — від стейтової Ради УККА.

Прощальне слово мав М. Дацківський, заступник голови Асоціяції, а кінцеву молитву провів о. Йосиф Деницук, сотрудник парафії св. Івана Хрестителя в Нюарку.

Вечором проводила Христина М. Рак-Бравн, яка закрила святкову гостину подякою усім гостям за участь та побажала щасливого повернення додому.

Дора Рак

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями і знайомими, що в середу, 3-го листопада 1993 р. відійшов у вічність на 62-му році життя

бл. п.

Григорій Паливода

народжений в м. Баня Луці, Юґославія.

ПАРАСТАС відбудеться в п'ятницю, 5-го листопада 1993 року о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в суботу, 6-го листопада 1993 р. в церкві св. Володимира в Елизабеті, Н. Дж., а опісля на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку залишились:

брати —
МИХАЙЛО з дружиною і дітьми
ВАСИЛЬ з дружиною і дітьми
ІВАН з дружиною і дітьми
ПЕТРО

сестри —
СТЕФАНІЯ
МИХАЙЛИНА і
МЕЛАНІЯ

близькі і дальша родина в ЗСА і Юґославії

Пленум УДРП в Дітройті

Другого і 3-го жовтня 1993 року відбувся пленум Української Демократично-Республіканської Партії в Дітройті, в приміщенні газети „Українські Вісті". В пленумі взяли участь члени Секретаріяту та ЦК УДРП зі ЗСА, Канади та письмово з інших країн. На пленумі були присутні: М. Воскобійник, О. Коновал, А. Лисий, М. Смик, Р. Василенко, П. Хорошилов, М. Мороз, П. Коновал, В. Косогор, С. Козак, П. Майсюра, В. Яковиченко, М. Підлісний, та прислали листовно свої думки до порушених тем: Ф. Гайовий, М. Дальний, Є. Кальман, А. Глинін, Ф. Габелко та І. Шкіренко.

Головними темами обговорення учасниками пленуму були: видавничі справи, дальша діяльність УДРП, трудноші у закріпленні української державности та наша участь в допомозі їй, церковні справи та ін. Всім відомо, що з року в рік кошти видавання газет та журналів збільшується, число передплатників зменшується, і тому не легко приходиться втримати на належному рівні при житті „Українські вісті", „Нові дні" чи інші видання. Ті газети і журнали, що розпочали виходити в Україні, натрапили на інші проблеми. Тому вирішено, що „Українські Вісті" виходитимуть, як і до цього часу в Детройті, такою самою величиною на 6 сторінках до часу відзначення 50-річчя, яке припадає на кінці 1995 року в своїм власнім приміщенні (були пропозиції продати дім, зменшити кількість сторінок, чи видавати раз на два тижні, чи кожних десять днів). Учасники пленуму підтримали ідею голови секретаріяту О. Коновала, яку він висловив у своїй статті „Чи втримаються, 'Українські Вісті' до 2000 року?", і закликають всіх членів УДРП та їх прихильників і симпатиків приєднатися до його заклику датками в сумі по 100 дол.

Публіцистичні статті, які розпочав підготовляти до друку Іван Дзюба, який тепер є міністром культури України, і тому переобтяжений важливими справами, продовжить представник фундації І. Багряного в Україні — Олександер Шугай, який також готує нову публікацію про Івана Багряного, його життєвий шлях та творчість, різні статті про письменника, в тім числі й „Живий Багряний" Василя Гришка великим накладом для поширення в Україні, бо ним, як поетом і прозаїком, цікавляться в Україні.

Ідеї, які голосив І. Багряний, а його послідовники продовжували, є ідеями багатьох партій України, яких, на погляд керівництва УДРП, в Україні є забагато. Тому УДРП не збирається творити чи йти в Україну для пропагування своїх ідей. Українці на батьківщині краще знають, ніж ми у діяспорі, які ідеї, які шляхи для них кращі в будуванні української незалежної держави. Віриться, що кожний провідник української партії в Україні поставить добро України на перше місце, а не свою амбітність і спільно, в єдності й згоді вестимуть корабель України на чисті води.

Церковне життя в Україні турбує багатьох людей в діяспорі й в Україні. Не завжди наші церковні діячі, які мають ширити любов, згоду, братню любов, християнство й працювати для добра свого народу говорять одне, а роблять протилежне. Непорозуміння в українських православних церквах та католицькій і грекокатолицькій виходять від провідників, які не можуть знайти спільної мови. Коли б була єдність в одних чи других, інакше б ставився до них Константинопіль, Рим чи Москва. Вони б їхали в Україну просити, щоб багатомільйонний народ був під їхньою опікою й не торгували б нами, як чимось непотрібним, маловажним.

Щоб допомогти Україні в демократизації, в популяризації згоди, єдности, економічних змін та в закріпленні української державности, пленум УДРП закликає своїх членів і прихильників відгукнутися пожертвою до часу відбуття перевиборів в Україні. Тепер наш вклад в розбудову своєї держави потрібний, важливий. Пожертви на ту ціль шліть на адресу: Bahriany Foundation, 811 S. Roosevelt Ave., Arlington Heights, Bll. 60005.

В Україні в багатьох містах, після двох років незалежности, ще й далі стоять пам'ятники божкові Ленінові, вулиці, площі, школи й інші установи носять імена діячів, що нищили Україну, ніби український народ чекає скорого повороту комунізму й тому тих „святощів" не чіпає. Пропонувалось на пленумі допомогти мистцеві слова Ростиславові Василенкові видати тут, для поширення в Україні, кесетки з творчістю І. Багряного та поставлення в Україні його драми „Морітурі", яку він успішно ставив в Австралії, і яка розвінчує комунізм.

Петро Балей переклав на українську мову звітну доповідь англійця Ланселота Лотона під назвою „Україна — найбільша проблема Европи", яка друкувалася в газеті „Українські Вісті" в Дітройті. Цю працю своїм коштом видав брошуркою великий жертводавець Володимир Костенко в Чикаго, а другий жертводавець Петро Майсюра видав своїм коштом брошуркою стат тю Михайла Воскобійника „Пам'яті Івана Багряного, стоїчного борця за державну незалежність" та велику працю — звіт комісії, що розслідувала розстріли у Вінниці, праця з 1944 року німецькою мовою, має 282 сторінки звітів, актів, фотографій.

Пресбюро УДРП

Симпозіюм „Україна: два роки незалежности"

Комітет Українських Студій Йоркського університету в Торонто під проводом проф. Ореста Субтельного і Юрія Даревича зорганізував цікавий симпозіюм, який відбувся 8-го і 9-го жовтня ц. р. в приміщенні цього університету. Темою симпозіюму було „Україна: два роки незалежности". Доповідачами на ньому були Ігор Юхновський, член Верховної Ради України, і колишній перший віцепрем'єр українського Уряду, Віктор Пинзеник, член Верховної Ради і колишній міністер економіки, проф. Олег Гаврилишин, член Міжнародного валютного фонду. ген. Микола Кравців і Іван Дзюба, міністер культури України. Коментаторами були: Петро Потічний, професор університету МекМастер у Гамілтоні, Василь Калимон, професор університету Торонто, Іван Яворський, професор університету Вотерлю, і Данило Струк, професор університету Торонто.

Академік Ігор Юхновський говорив коротко про політичну ситуацію в Україні, але основна частина його доповіді була присвячена економічним справам. Його погляди на економічні проблеми України були оригінальні, хоч не зовсім практичні.

Проф. Потічний поширив до деякої міри політичну тему і дав свої завваги відносно економічних концепцій, видвинутих академіком Юхновським.

Доповіді Віктора Пинзеника і Олега Гаврилишина про економіку України були дуже цікаві, дотепні і ділові. Д-р Пинзеник, виступи якого на цьому континенті є загально відомі, підкреслив необхідність радикальних реформ, рішучої акції, особливо в ділянці приватизації, закриття нерентабельних підприємств, ліквідації баз, на яких спекулянти заробляють мільйони, використовуючи гіпер-інфляцію і консервацію енергії, яку часто витрачають на продукцію неприбуткових товарів.

Доповідь проф. Гаврилишина була не лише на високому професійному рівні, але вона репрезентувала погляд американського вченого, який довший час був заступником міністра фінансів України, а опісля представником Міжнародного Грошового Фонду.

Проф. Гаврилишин окреслив розмір економічної кризи, вплив на неї неприхильних зовнішніх факторів і основні причини невдачі економічної політики українського уряду. Він також зупинився над проблемами, пов'язаними з допомогою Заходу. Проф. Гаврилишин критикував політику західніх держав, яка деколи ставить непропорційно високі вимоги до українського уряду і яка концентрує майже всю увагу на Росії. Накінець він накреслив серію рекомендацій, які необхідно впровадити в життя, якщо Україна має вийти з дуже тяжкого економічного стану.

Коментатор проф. В. Калимон дав свої завваги до доповідей Пинзеника і Гаврилишина, погоджуючись з їхніми висновками і рекомендаціями.

Наступного дня промовляв Микола Кравців, американський генерал-майор у відставці. Темою його виступу було: „Збройні сили України". Ген. Кравців зазначив, що після проголошення самостійности в 1991 р. Україна не мала ні механізму, ні досвіду, щоб розвинути політику державної безпеки, національної мілітарної стратегії і відповідної структури збройних сил. Мимо того, за останніх два роки Україна багато осягнула в сфері творення своїх військ. Два роки тому президент Кравчук призначив генерала Констянтина Морозова міністром оборони України і це призначення було повністю схвалене Верховною Радою України, яка зразу ухвалила основні закони, які створили умови для формування не лише збройних сил України, але також національної ґвардії і прикордонних військ.

Президент Кравчук проголосив, що Україна буде без'ядерною, невтральною державою і не буде зв'язана мілітарними договорами з іншими державами. Ген. Кравців признав, що в цьому періоді, коли формувалася доктрина українських збройних сил, писання і виступи міністра культури Івана Дзюби, посла Левка Лук'яненка і академіка Ігора Юхновського причинилися до формування концепції, яка мала окреслити позицію української політики.

Ген. Кравців коротко зупинився над проблемою ядерної зброї в Україні. Після того, як Україна віддала Росії тактичну ядерну зброю, західні держави, а особливо ЗСА, замість того, щоб дати признання українцям і прийти з економічною допомогою, почали робити тиск на Україну, щоб вона підписала договір „Старт-1" і договір про нерозповсюдження ядерної зброї. Український уряд, президент, Верховна Рада і велика частина населення інтерпретували становище західніх держав як відмову трактувати Україну, як рівноправного члена світової спільноти. Це наставлення західнього світу, як також страх перед російською аґресивною політикою, причинилися до того, що українці бажають затримати ядерну зброю як ґарантію безпеки і недоторкальности української території.

Ген. Кравців порушив справу українських офіцерів, які служать поза межами України і які бажають повернутися до рідного краю. Брак приміщення для них стоїть на перешкоді, щоб їх включити до українських збройних сил. Він також згадав про український батальйон, який служить в Боснії під прапором Організації Об'єднаних Націй.

Доповідач позитивно оцінив реорганізацію військових частин та консолідацію військових шкіл та інститутів. Під час його перебування в Україні він запримітив великий проґрес в уживанні української мови в цих школах. Генерал висловив жаль, що в цей важливий період розвитку збройних сил України генерал Морозов зрезиґнував. Новий міністер оборони, генерал Радецький, був назначений на рекомендацію генерала Морозова.

Коментатор проф. Яворський, який недавно закінчив студію для канадського міністерства оборони про розвиток збройних сил України, сказав, що він вповні погоджується з доповіддю ген. Кравціва та з його висновками, хоч в дечому проф. Яворський уважає, що генерал представив ситуацію дещо занадто оптимістично. Коментатор підкреслив, що він згоден з ген. Кравцівим в тому, що розбудова українських збройних сил України є, безумовно, великим успіхом.

Доповідь міністра культури України, Івана Дзюби, була про політику і розвиток української культури. В своїй доповіді міністер зазначив, що в Україні існують проблеми в різних ділянках державного будівництва, включно з ділянкою національної культури. Він сказав, що історична українська культура виявила свою життєздатність, витворивши значний потенціял за незвичайно несприятливих обставин, за умов національного гноблення, а в певні історичні періоди і прямого фізичного нищення.

Міністер Дзюба ствердив, що під сучасну пору ті галузі культури, функціонування яких потребує значних капіталовкладень, як кінематографія, книгодрукування, періодика, опинилися у катастрофічному стані. Щоправда, водночас маємо і помітне піднесення в галузях культури і мистецтва, де вирішальну ролю відіграє талант мистця. Живопись, музика, виконавське мистецтво, поезія. Здобута творча свобода, можливість самовиявлення дають свої результати.

Доповідач зауважив, що поширились міжнародні зв'язки української культури. Ніколи не було в Україні стільки міжнародних фестивалів, мистецьких свят і яскравих культурних подій, як нині. Одначе, додав міністер Дзюба, є підстави говорити про кризу української культури, яка зумовлена не стільки внутрішньо культурними чинниками, а, насамперед, постійно політичними, економічними і моральними. Загальна депресія і деморалізація суспільства відбивається і на сфері культури.

На думку доповідача, майбутнє української нації значною мірою вирішуватиметься у сфері культури. Творення, збереження і розвиток культури є головним змістом історичного процесу. Культура стає способом вираження національної ідентичности і виявленням сенсу буття народу.

Міністер Дзюба сказав, що наслідки культурного колоніялізму буде подолати ще важче, ніж політичного чи економічного. На жаль, російська культура і досі домінує в Україні. Щоб протидіяти цьому, міністер Дзюба рекомендує такі заходи: „Засвоєння суспільством своєї культурної спадщини, подолання культурних стереотипів, активна культурна політика держави на основі наукової концепції національної культури, створення інфраструктури культури, активний вихід у світове культурне життя за умов адекватного функціонування імунної системи власної культури".

Коментатор, проф. Данило Струк, зауважив, що сесія про культуру була останньою, як, зрештою, і в дійсності культура вважається менш важливою ніж політика, економіка, військо і т. п. Проф. Струк порівняв культурні проблеми України і Канади і знайшов, що є певні елементи подібної ситуації. Канада має потужного сусіда, ЗСА, культура якого сильно впливає на Канаду, а Україна має Росію, яка ще більше натискає на українську культуру. Проф. Струк закликав, щоб Україна якнайскорше відмежувалася від російської культури і нав'язувала контакти з державами Заходу.

Степан Яворський